

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14189,Porozumienia-Sierpniowe-1980.html>
2022-07-02, 13:52

Porozumienia Sierpniowe 1980

"Porozumienia Sierpniowe 1980"

"Porozumienie szczecińskie". 30 VIII 1980 o godz. 8.00 MKS w Szczecinie i Komisja Rządowa podpisały porozumienie kończące strajk: Protokół ustaleń w sprawie wniosków i postulatów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego z Komisją Rządową w Szczecinie. Ze strony MKS dokument podpisali: Marian Jurczyk (przewodniczący), Kazimierz Fischbein (wiceprzewodniczący), Marian Juszcuk; ze strony rządowej: wicepremier Kazimierz Barcikowski, z-ca członka Biura Politycznego i sekretarz KC PZPR Andrzej Żabiński, I sekretarz KW PZPR w Szczecinie Janusz Brych.

Porozumienie było korzystne dla strajkujących w punktach dotyczących spraw ekonomicznych i socjalnych, ale zdecydowanie nieprecyzyjne lub niepełne w przypadku pozostałych żądań. Protestujący nie uzyskali zgody na utworzenie wolnych czy niezależnych związków zawodowych, jedynie samorządnych, przyjęte sformułowania nie mówiły nawet o możliwości tworzenia nowych związków.

Protestujący uzyskali zapewnienie, że otrzymają pełną zapłatę za okres strajku oraz że nie będą za udział w nim karani, „z wyjątkiem popełnionych przestępstw politycznych” (co w rzeczywistości otwierało możliwość represjonowania). Nieprecyzyjne były zapisy dotyczące ograniczenia cenzury. W stosunkach państwo-Kościół wynegocjowano jedynie obietnicę „szerszego dostępu do środków masowego przekazu”. Sukcesem strajkujących była zgoda na postawienie do 17 XII 1980 tablicy upamiętniającej ofiary Grudnia '70, powrót do pracy osób zwolnionych za działalność strajkową w l. 70. (po indywidualnym rozpatrzeniu wniosków przez dyrekcje oraz związki zawodowe), obietnica zrównania (do 1 XI 1983) zasiłków rodzinnych do poziomu obowiązującego w WP i MO; uzgodniono też powszechną podwyżkę płac (o jedną grupę zaszeregowania) oraz

najniższych rent i emerytur; rząd zobowiązał się do skrócenia czasu oczekiwania na mieszkanie do 5 lat, wprowadzenia zmodyfikowanej Karty Stoczniowca.

"Porozumienie gdańskie". 31 VIII 1980 o godz. 16.40 Komisja Rządowa i MKS w Gdańsku podpisały w sali bhp Stoczni Gdańskiej im. Lenina dokument kończący strajk w Trójmieście: Protokół porozumienia zawartego przez Komisję Rządową i Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w dniu 31 sierpnia 1980 roku w Stoczni Gdańskiej. W imieniu MKS Protokół sygnowali członkowie Prezydium MKS: [Lech](#) Wałęsa (przewodniczący), Andrzej Kołodziej i Bogdan Lis (wiceprzewodniczący), Lech Bądkowski, Wojciech Gruszewski, Andrzej Gwiazda, Stefan Izdebski, Jerzy Kwiecik, Zdzisław Kobyliński, Henryka Krzywonos, Stefan Lewandowski, Alina Pieńkowska, Józef Przybylski, Jerzy Sikorski, Lech Sobieszek, Tadeusz Stanny, Anna Walentynowicz, Florian Wiśniewski; ze strony rządowej: wicepremier Mieczysław Jagielski, członek sekretariatu KC PZPR Zbigniew Zieliński, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku Tadeusz Fiszbach, wojewoda gdański Jerzy Kołodziejowski.

Tekst porozumienia gdańskiego był znacznie bardziej jednoznaczny i korzystniejszy od szczecińskiego – gł. w przypadku postulatów politycznych. Na jego mocy powstać miały nowe niezależne, samorządne związki zawodowe. Gdański MKS stawał się komitetem założycielskim nowych związków, które miały być rejestrowane poza rejestrem Centralnej Rady Związków Zawodowych. Otrzymały one prawo do opiniowania kluczowych decyzji społeczno-gospodarczych (np. zasad podziału dochodu narodowego), prowadzenia własnych wydawnictw. W przeciwieństwie do porozumień szczecińskich nierepresjonowanie uczestników strajku nie było obwarowane żadnymi warunkami. Zasada ta objęła również, co ważne, osoby wspomagające strajk. Ponadto władze uznały prawo do strajków – stosowny zapis o warunkach ich organizowania miał znaleźć się w Ustawie o związkach zawodowych (nowemu związkowi zapewniano udział w pracach nad nią). Rząd zobowiązał się w ciągu 3 mies. wnieść do Sejmu projekt Ustawy o cenzurze, znacznie ograniczający jej zakres oraz wprowadzający sądowy tryb

odwoławczy od decyzji cenzorskich. Władze zobowiązały się do transmitowania w radiu niedzielnej mszy św. Do pracy mieli zostać przywrócić robotnicy zwolnieni po strajkach z 1970 i 1976, a także usunięci z uczelni studenci, przywrócić do pracy miało następować automatyczne na wniosek zainteresowanego, bez konieczności rozpatrywania indywidualnych przypadków. Władze zobowiązały się do rewizji wyroków w procesach politycznych oraz zadeklarowały „pełne przestrzeganie swobody wyrażania przekonań w życiu publicznym i zawodowym”. Strajkujący uzyskali zapewnienie, że o doborze kadr kierowniczych będą decydować kwalifikacje i kompetencje, a nie przynależność organizacyjna. Rząd zobowiązał się do stopniowych podwyżek płac, przede wszystkim tych najniższych, oraz corocznego podwyższania najniższych rent i emerytur – „odpowiednio do możliwości kraju”.

Strajkujący zobowiązali się, że nowe związki zawodowe będą przestrzegać zasad określonych w Konstytucji PRL, bronić społecznych i materialnych interesów pracowników i nie będą pełnić roli partii politycznej. Miały one także „stać (...) na gruncie zasady społecznej własności środków produkcji, stanowiącej podstawę istniejącego w Polsce ustroju socjalistycznego”, uznawać kierowniczą rolę PZPR oraz nie podważać „ustalonego systemu sojuszy międzynarodowych”.

"Porozumienie jastrzębskie". 3 IX 1980 o godz. 5.45 został podpisany dokument kończący strajk w KWK Manifest Lipcowy w Jastrzębiu-Zdroju: Protokół porozumienia zawartego przez Komisję Rządową i Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w dniu 3 września 1980 roku w Kopalni Węgla Kamiennego Manifest Lipcowy. Ze strony MKS sygnowali go: Jarosław Sienkiewicz (przewodniczący), Stefan Pałka i Tadeusz Jedynak (wiceprzewodniczący), Jan Jarliński, Piotr Musiał, Andrzej Winczewski, Marian Kosiński, Roman Kempieński, Mieczysław Sawicki, Kazimierz Stolarski, Ryszard Kuś, Waclaw Kołodyński, Władysław Kołduński, Grzegorz Stawski; ze strony rządowej: wicepremier Aleksander Kopeć, z-ca członka Biura Politycznego i sekretarz KC PZPR Andrzej Żabiński, minister górnictwa Włodzimierz Lejczak, sekretarz KW PZPR w Katowicach Wiesław Kiczaj, podsekretarz stanu w Ministerstwie Górnictwa Mieczysław Głanowski, I z-ca

wojewody katowickiego Zdzisław Gorczyca, rektor Politechniki Śląskiej Jerzy Nawrocki. Potwierdzono w nim ustalenia gdańskie, zniesiono 4-brygadowy system pracy w górnictwie (oznaczał on konieczność pracy 7 dni w tygodniu). Władze zobowiązały się do przedstawienia Sejmowi PRL projektu obniżenia wieku emerytalnego w górnictwie. Ważnym ustaleniem było też wprowadzenie od 1 I 1981 wolnych wszystkich sobót i niedziel (w intencji przedstawicieli władz zapis dotyczył jedynie górników, ale w tekście porozumienia jasno tego nie zaznaczono, co spowodowało na początku 1981 konflikt o wolne soboty). Przedstawiciele rządu zgodzili się też na realizację szeregu postulatów socjalno-bytowych, m.in. wpisanie pylicy płuc do wykazu chorób zawodowych.

Grzegorz Majchrzak

[Region Polska](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)